

TØNDER KOMMUNE

Beskrivelse af besøgsstedet Højer Design Efterskole

Højer Design Efterskole

Højer Design Efterskole blev etableret i 2007 og har nu 150 elever som kan vælge mellem 10 spændende linjefag - alle med internationalt fokus og studieture rundt omkring i verden. Højer Design Efterskole tilbyder eleverne et efterskoleophold med særlig fokus på at udvikle elevernes talenter og deres kreative potentiale igennem den eksperimenterende og legende designproces. Linjerne kombineres med høj faglighed, fælleskab og socialt samvær, der danner rammen om efterskoleopholdet med plads til den enkelte og forskelligheden. Eleverne afslutter deres efterskoleophold med afgangseksamen i fagene og på linjerne.

Bonevoksfabrikken

Bonevoksfabrikken blev oprindeligt bygget i 1960'erne og havde sin storhedstid op til 1970'erne med afdelinger i Højer og København. Bonevoksfabrikken producerede Bonevoks til trægulve og med 20 ansatte, var det en stor arbejdsplads for Højer by. I 1980 lukkede fabrikken endegyldigt, da populariteten af vinylgulve og tæpper steg. I 2014 blev fabrikken købt af Højer Design Efterskole. Den blev totalrenoveret med økonomisk støtte fra blandt andet Tønder Kommune, LAG, SE Vækstpulje og A.P. Møller Fonden. Bonevoksfabrikken er i dag et moderne og nutidigt kursussted, drevet af Højer Designefterskole.

Højer Tæppefabrik – Væveriet

Fra 1930 og cirka 40 år frem, var Højer Tæppefabrik den mest betydningsfulde aktør i Højer. I Højer har mange beboere, i tidens løb, været ansat på fabrikken. Kong Frederik d. IX og Dronning Ingrid samt tronfølgeren besøgte tæppefabrikken i 1958. I starten af 90'erne lukkede fabrikken for alvor ned, da der blev afgivet konkursbegæring. Bygningerne er nu overtaget af Højer Design Efterskole, der i maj 2022 har afsluttet et omfattende renoveringsarbejde, og den gamle fabrik har fået nyt liv. Bygningen har fået navnet, Det Gamle Væveri. Det rustikke udtryk og de rå materialer, som fabrikken består af, er bevaret. Der er ved ombygningen etableret et fitnesscenter og en multisal. I multisalen afholdes samlinger, udstillinger, pop-up events og foredrag.

TØNDER KOMMUNE

Beskrivelse af besøgsstedet

Højer Mølle som porten til Tøndermarsken og Tøndermarsk Initiativet

Højer Mølle er en del af Museum Sønderjylland og beskæftiger sig tematisk med mølleri og Tøndermarsken. Museet omfatter et kulturhistorisk anlæg med mølle, kornmagasiner og møllerbolig. Møllen er opført i 1857 og er blandt de største hollandske vindmøller i Nordeuropa. Højer Mølle er gennem de senere år blevet omdannet til port til Tøndermarsken og Nationalpark Vadehavet i et samarbejde mellem Museum Sønderjylland og Tøndermarsk Initiativet. Arbejdet har omfattet etablering af nye udstillinger om Tøndermarsken samt ny café og butik. Udstillingen om Tøndermarsken er placeret i Store Spiker (det store kornlager ved møllen).

Tøndermarskens afvanding – en del af egnsudviklingen i Sønderjylland

Genforeningen affødte massive investeringer fra den danske stat i de sønderjyske landsdele, som var mærkede efter Første Verdenskrig. Det gjorde sig i høj grad gældende på landbrugsområdet, som skulle omlægges fra kvægdrift til svinebrug. Store græsarealer skulle forvandles til kornmarker – også i Tøndermarsken. Marsken er meget udsat for bagvand, da vandskellet ligger ved Røde Kro, hvilket gør Vidåen til en af Danmarks mest vandførende åer. I den lave marsk beskyttedes landskabet af diger og sluser. Når sluserne er lukkede i længere tid på grund af storm, staves vandet op. Derfor skulle Tøndermarskens afvandingsproblemer løses. Afvandingen blev gennemført med midler fra den danske stat, Tønder Amt samt private lodsejere. I dag vidner områdets fire pumpestationer om det store projekt. Digerne beskyttede også den lavtliggende Tønder by, og i dag beskytter også de fremskudte diger ud mod Vesterhavet byen, men den er i stigende grad udfordret af vand fra indlandet og kloaksystemer. Den eksisterende højvandsbeskyttelse langs vandløbene ved Tønder og ud til havet ved Højer – de såkaldte ådiger – som blev etableret i 1920'erne, havde dengang som hovedformål at tjene som landvindingsprojekt for at gøre området dyrkningseget for landbrugsafgrøder. Ådigerne skal i dag i lige så høj grad beskytte kommunens og Tønder bys borgere, huse og værdier mod forhøjet vandstand og ødelæggende oversvømmelser, men har i dag ikke en tilstrækkelig dimensionering til de stigende vandmængder, og derfor er en større indsats med vedligeholdelse og renovering sat i gang.

Tøndermarsk Initiativet

Som led i et stort udviklingsprojekt kaldet "Tøndermarsk Initiativet" er der på Højer Mølle etableret en port til Tøndermarsken i form af en udstilling, der klæder den besøgende på til at forstå det unikke natur- og kulturlandskab i Tøndermarsken. Samtidig skal udstillingen sammen med flere såkaldte formidlingsstationer lede de besøgende ud på opdagelse i Tøndermarsken, hvor blandt andet en nyetableret vandresti på 54 km og en række kortere stisløjfer gør det muligt at opleve landskabet til fods for lokale og besøgende i området.

Tøndermarsk Initiativet er et samarbejde mellem Realdania, A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal, Nordea-fonden og Tønder Kommune om at udvikle Tøndermarsken, så området bliver endnu mere attraktivt at besøge, bo og arbejde i. Initiativet er Danmarks største samlede projekt til udvikling af et unikt område. I projektet arbejdes der med byrum og klimatilpasning i byerne Højer og Tønder, anlæg af vandrestier og formidling i det unikke natur- og kulturlandskab i Tøndermarsken, klimatilpasning i marsken, restaurering af bevaringsværdige og fredede ejendomme i Højer by samt erhvervs- og turismeudvikling i hele Tøndermarsken.

TØNDER KOMMUNE

Beskrivelse af besøgsstedet Marsk Camp, Skærbæk

Ni lokale erhvervsvirksomheder har i fællesskab købt den tidligere Hjemsted Oldtidspark og omdannet arealet til en kommerciel, oplevelsesbaseret virksomhed. Der er etableret en autocamperplads og et antal glampingtelte. Begge dele appellerer til den mere luksusprægede form for camping, og supplerer de øvrige campingpladser på Rømø og i Skærbæk.

En stor turistattraktion er **Marsk Tower**, som er tegnet af det verdenskendte arkitektfirma BIG / Bjarke Engels Group. Det 25 meter høje ståltårn er fremstillet af den lokale virksomhed Schack Trapper, som er en af Danmarks førende producenter af trapper og altaner. Marsktower åbnede den 22. juli 2021 og opnåede i 2021 et besøgstal på mere end 56.000 personer.

Fra Marsk Tower er der udsigt til **den nye skole i Skærbæk**.

Den blev taget i brug i starten af 2021 og har elever fra 0.-9. klasse samt en afdeling for børn med autisme. Kommunalbestyrelsen i Tønder Kommune har besluttet, at alle børn undervises i tysk fra 0. klasse, hvor den obligatoriske tyskundervisning først er fra 5. klasse. Beslutningen er truffet med baggrund i beliggenheden ved den dansk-tyske grænse. Det er ambitionen, at børn i Tønder Kommune skal blive lige så dygtige til tysk som til engelsk. Dette forventes at styrke både kulturelle og erhvervsmæssige bånd på tværs af grænsen. I de små klasser sker tyskundervisningen i form af leg og læring, herunder sang.